

Kiss Péter kancelláriaminiszter:

Felgyorsítjuk a középtávú megállapodás előkészítését

Kedves Barátaim!

Először szeretnék személyes köszönetet mondani a megelőző időszakbeli együttműködésért. És most nemcsak a kormányzás időszakára gondolok, hanem arra az időszakra is, amikor közösen terveztük meg, hogy ha más kormány lesz Magyarországon, akkor mi legyen a közszolgálattal, hogyan képzeljük el az ágazati politikákat, s milyennek szeretnénk a leendő kormány és a szakszervezetek párbeszédét és együttműködését. Kétségtelen, hogy papíron ezt jobban tudjuk, mint a gyakorlatban. De én ebben vállalok kölcsönösséget.

Tehát a tervek jók, és úgy hiszem, hogy megfelel közös törekvéseinknek az az irány, amelybe az első egy évben elindultunk. Megfelel összességében, noha nyilvánvaló, hogy az első lépéseknek sokkal inkább az irányát kell nézni, mint a mértékét. Azt hiszem azonban, hogy néhány helyen a mérték is rendben volt. Csak utalok a béremelésre, amiről már beszélt Miniszterelnök úr. Helyreállítottuk a párbeszédet. Én magam ezt nem tartom nagy eredménynek. Egy normális országban ez természetes. Az más kérdés, hogy Magyarországon az első 13 év után vívmányként kell róla szólnunk. De szeretném, hogy amikor majd jön egy másik kormány utánunk — ha úgy döntenek az állampolgárok —, akkor ez már természetes volna.

Kulcskérdés a párbeszéd

Magyarán: szeretném, ha közös munkánkkal elérnénk mindazt, ami egy normális kormány-társadalom együttműködésben kulcskérdés, technikai minimum. Például, hogy a párbeszéd fórumai működnek, hogy véleményt lehet nyilvánítani, és ha véleménykülönbség van, akkor annak érvényre juttatásáért békés, és ha kell — törvényes keretek között — ennél kevésbé békés eszközökkel is fel lehet lépni. Ez legyen egy olyan társadalmi vívmány, amit különféle színű kormányok sem törölhetnek ki a társadalmi gyakorlatból. Ehhez persze törvények, és olyan intézmények kellene, amelyeket jogi eszközökkel mi magunk is megerősítünk a Munka Törvénykönyvében, és más, a közszolgálatot szabályozó törvényekben.

De a törvényeknél is fontosabb a társadalomnak az az elismerése, amely befogadja és megköveteli mindannyiunktól, hogy ilyen normák szerint járjunk el. Most, 13 évvel a rendszerváltás után itt van az időszaka annak, hogy végre társadalmi normává tegyük ezeket a mindenhol máshol technikai minimumnak számító — ezért a mi fejünkben is természetesnek tekintett, de ma még be nem gyakorolt — formulákat. Ebben a vonatkozásban valóban van további tennivaló az ágazati párbeszéd területén, az ágazati érdekegyeztető fórumok gyakorlati működtetésében.

És természetesen van továbbfejlesztendő a stratégiai gondolkodással kapcsolatos együttműködésben. Bár hozzáteszem, ebben a SZEF a szellemi műhelyeivel mindig is komoly szerepet vállalt. Most is két olyan jelentős döntés kapujában vagyunk, amelyekhez szeretném kérni a szerepvállalásukat immáron nem az érdekvédelem napi ügyeiben, hanem a stratégiai közös gondolkodásban, a döntés-előkészítésben, a szakmai alternatívák megfogalmazásában szükséges közös gondolkodást. Az egyikről Miniszterelnök úr szólt részletesen is. Én most a másikról, a közszolgálatról és a közigazgatás korszerűsítéséről szeretnék szólni.

A közszolgálat valóban szolgáljon

Egy dolog egészen biztos: az elmúlt időszak tapasztalata, hogy a közigazgatás területén

sincsen más mércéje a sikernek, mint a közszolgáltatásokat igénybe vevők, a lakosság minősítése arról, amit tapasztalnak. Ha a közszolgáltatás az igénybevevő számára minőséget garantál, ez az ő szuverenitását növeli. Kifejezi a hatalom, a kormányon lévők és a társadalom, az egyes emberek új viszonyát. Azt, hogy a közszolgáltatásnak ez az új szemlélete - a korábbi közép-kelet-európai viszonyhoz képest feje tetejéről talpára állítva - végül is az embert és az állampolgárt helyezi a centrumba, a kormányt, a hatalmat, a közigazgatást pedig arra kényszeríti, hogy alkalmazkodjék az igénybevevőkhöz.

Mindenki, aki itt jelen van és közszolgáltatást nyújt napi 8 órában, az a hétvégén, és a napi maradék 16 órában felhasználó és szolgáltatást igénybe vevő is egyben. És több szolgáltatást veszünk igénybe, mint amennyit biztosítunk. Azt a régiót hívták 15-20 évvel ezelőtt Közép-Kelet-Európának, ahol a szolgáltatást biztosító volt a szolgáltatást igénybe vevő főnöke. Ahol — bocsánat a példáért — a hotelban a "gyezsurnaja" volt a parancsnok, nem pedig az, aki bement, és igénybe vette a szolgáltatást. Ez alapvetően különbözteti meg azt a világot, ahonnan jöttünk, és azt, ahova éppen szándékunk van megérkezni.

Ezért tehát nem lehet más követelmény a közszolgálati reform, a közigazgatás átalakítása kapcsán — sok esetben látszólagosan szemben a közigazgatást végzők napi érdekével is — hogy ez a közszolgáltatás, közigazgatás mit biztosít a szolgáltatást igénybe vevő lakosság, az állampolgárok, a polgárok számára ma Magyarországon. Ezért tehát nyilvánvaló, hogy a stabil szolgáltatáshoz, a minőségi szolgáltatáshoz a közszolgálatban dolgozók biztonságának kell társulnia. De ebben a sorrendben.

A közszolgálat reformját, a közigazgatással kapcsolatos követelményeket tehát, a szolgáltatás, a szolgáltatás minősége szempontjából kell felépítenünk. De el kell jutnunk odáig, hogy egy kerettörvénnyel, illetve a közigazgatás korszerűsítésének programjával garantáljuk a működési feltételeket azoknak is, akik szakmai tudásukkal, emberi hozzáállásukkal e szolgáltatás stabilitását biztosíthatják. Ezért törekvése a kormánynak, hogy különösen megbecsüli a közszolgáltatást biztosítók körét. Ez felel meg az európai magatartásnak, hiszen nyilvánvalóan nem lehet elvárni a közigazgatásban, a közszolgáltatásban dolgozóktól szakmai becsületességet, életpályát és természetesen politikai függetlenséget, ha egyébként a velük szembeni napi követelmény, vagy akár a kiválasztás szempontja éppen ezzel szemben álló.

Ezért is — tehát a társadalom egésze érdekében — szükséges stabilizálni a közszolgálatban dolgozói helyzetét. Követelményeket kell támasztani a közszolgálatot vállalókkal szemben, de a követelmények támasztásával arányos feltételeket szükséges biztosítani mind a foglalkoztatásban, mind a képzésben, mind pedig az életpálya megtervezésében, a szakmai felkészültség stb. tekintetében.

A másik dolog, amit szerettem volna megemlíteni, a párbeszéddel kapcsolatos. Nyilván mindenki számára világos: a jelenlévők komolyan együttműködtek abban, hogy elkészüljön az a nemzeti fejlesztési terv, amely az európai pénzek Magyarországra lehívásának programja, terve is. Azt is tudom a jelenlévőkkel együtt, milyen nagy késésben volt ez a terv tavaly nyáron, milyen óriási erőfeszítés árán — nem kevésbé az Önök, a Ti munkátok eredményeképpen — sikerült elvégezni ezt a feladatot.

De az is világos, hogy ez a nemzeti fejlesztési terv csupán a közigazgatásban, az ágazatokban, a kormányzatban dolgozók akaratával nem tud megvalósulni. Akkor tudja Magyarország az európai csatlakozás teremtette esélyt ide Magyarországra hozni, és a családok, az egyes emberek számára is megélhető eséllyé tenni, ha társadalmi igény van ezen programok megvalósítására, ha egy nagyon széles társadalmi együttműködés alakul ki.

Gondoljunk csak a humán erőforrás-program megvalósításával kapcsolatban az egy élethosszig tanulásra. Lehetséges-e 170 milliárd forintot Magyarországon hatékonyan

elkölteni az emberek javára, a felnőttképzésre és emberi erőforrás fejlesztésre úgy, ha az élethosszig tanulás nem válik a családokban divattá, követendő példává, ha a felnőttek, a középkorú korosztályok, vagy az idősebbek körében nem válik gyakorlattá. Olyan mindennapi gyakorlattá, amellyel aztán példát teremtenek a családok számára, és amely társadalmi divattal ez a pénz ide vonzható projektek és lehívott kapacitás formájában.

A szakszervezetekkel való párbeszéd ezen a területen nemcsak arra irányul, hogy magukat a programokat csiszoljuk, hanem arra is, hogy ez a társadalmi igény kialakuljon. Ez még hátra van. De nagyon sok időnk nincsen rá. Ez az év van hátra, hogy fel lehessen építeni ezt az igényt a munkahelyeken, a kis közösségekben. Óriási lecke nemcsak megismertetni ezt a lehetőséget, megismertetni a munkavállalókkal azt a versenyt, amit egy előttünk felnyíló világ fog jelenteni számukra, hanem helyzetbe hozni őket, közösségeiket, vállalkozásaikat, kisebb csoportjaikat, helyi társadalmi együttműködéseiket, önkormányzataikat ahhoz, hogy valóban élni tudjunk ezzel a lehetőséggel.

Az elmúlt hetekben itt volt a csatlakozó és a már unióban lévő fővárosok képviselőinek egyik konferenciája. Főpolgármesterek voltak itt Magyarországon. A berlini főpolgármester azt mondta, hogy ők majd megszakadtak, de a nekik biztosított lehetőségekből csak 40-60 százalékot tudtak lehívni ez alatt, mert a Brüsszel-Berlin szótár nagyon nehezen alakult ki. A Brüsszel-Budapest szótár, azt hiszem, még nehezebb. Ebben az értelemben is egy kicsit sziget vagyunk Európában, nem valóságos, hanem nyelvi értelemben.

Igaz, Közép-Kelet-Európa országai közül persze jó eséllyel indulunk, de óriási a lecke, hogy a gyakorlatban meg tudjuk tanulni, a hétköznapiakban is érvényre tudjuk juttatni azokat az általunk egyébként vallott értékeket, amelyeket most már a mindennapokban fog megkövetelni tőlünk az Unió ahhoz, hogy hozzáférjünk ezekhez a forrásokhoz. Ez rendkívül elgondolkoztató a következő időszakra. Ha valami nemzeti ügy, akkor az valóban az lesz a következő egy évben, hogy Magyarország milyen mértékben és hogyan képes megragadni ezt a lehetőséget.

Ehhez tehát technikai minimum a társadalmi párbeszéd De ennél most többre van szükség. Ezért is kell felgyorsítani a középtávú megállapodást, amire Szabó Endre is utalt. Ha már közösen tisztában vagyunk a szándékainkkal a közigazgatás korszerűsítését, a közszolgálat reformját illetően, ha látjuk a közös terveinket arra nézve, hogy milyen eszközökkel, milyen európai pénzekkel, hogyan akarjuk Magyarországot modernizálni, akkor minden körülmény tulajdonképpen tudott ahhoz, hogy erre szövetkezzünk. *A hároméves megállapodás a közsférában nyilvánvalóan erre irányulhat. Itt az ideje, hogy a következő hónapok során ezt révbe juttassuk,* lényegében párhuzamosan a reformokról való kormányzati döntésekkel, és a közigazgatási korszerűsítés kormányzati belső határidejével, ami szintén nyár végi dolgokat jelent. Ezért azt ígérhetem a kormány nevében, hogy ebben *nagyobb sebességre fogunk kapcsolni.* És természetesen a tárcák közötti együttműködésben is erősebb koordinációt fogunk kialakítani.

Szakszervezeti szerepek — új felfogásban

Szabó Endrével nagyon egyetértetek abban is, hogy a szakszervezetek szerepét, felfogását is erősíteni kell a klasszikus szakszervezeti szerepeken túl. Ebben van kormányzati vállalás is, ez kétségtelen. A társadalombiztosítás felügyeletében a befizetések felhasználásának ellenőrzésében lehetséges szerepvállalásra, a területfejlesztésben való közreműködésre gondolok. Megjegyzem, ez utóbbi most már lassan-lassan, de a törvény módosításával révbe fog érni. A kormányzati döntés megszületett róla. Az élethosszig tanulás intézményeinek továbbfejlesztése a vállalati körben történő együttműködésen múlik, a munkahelyi szinten van a dolog kulcsa. Persze — Borsik János árnyaltan mutatja — azoknak a forrásoknak a felhasználásában történő együttműködésről van szó,

amely források elköltésére vonatkozóan éppen az előbb tettem felhívást ilyen keringőre. Ez természetesen új szerepeket jelent.

De van egy olyan szerep is, amely a gondolkodásban is új vonást jelent. Ez a versenyszférát és a közszférát egyaránt érinti. Arról van szó, hogy egyszerre kell tudni szemlélni a versenyképességi kérdéseket, a munkahelyet a gazdaság logikáján, a versenyképesség javításán keresztül stabilizáló lépéseket, és az egyének érdekvédelmének az ügyét. Ugyanis nem létező munkahelyeken nem lehet a foglalkoztatás stabilitását megteremteni. Versenyképtelen gazdaságban nem lehet az emberek számára európai bér-felzárkóztatást garantálni. Az elmúlt évnek véleményem szerint éppen az a nagy felismerése, hogy ebben olyan szereposztás, amely szerint a munkaadók kompetenciája a versenyképesség, a munkavállalói érdekképviseleteké a foglalkoztatás stabilizálása, a kormány meg oldja meg mind a kettőt. Ez így nyilvánvalóan nem megy. Az együttműködésnek éppen az az alapja, hogy erről a két dologról mind a hárman egyformán gondolkodunk, és ennek érdekében teszünk lépéseket.

A most következő időszakban kulcskérdés, hogy különféle minőségű lépésekkel erősítsük meg a versenyképességünket. Annak érdekében, hogy a foglalkoztatás bővülése útján is újra növekedési pályára, erőteljesebb növekedési pályára lehessen állítani a gazdaságot, hogy utána ezen a bázison nagyobb foglalkoztatási biztonságot lehessen teremteni. Szerintem — és ebben is van most már egyetértés — rugalmas munkaerőpiacon akkor lehetséges nagyobb foglalkoztatási stabilitást elérni, ha bővül a foglalkoztatás. Az ezzel kapcsolatos lépések összhangjára van szükség. Ez az, ami új szemléletet jelent, és új együttműködést kínál a következő időszakban. Ehhez természetesen a kormányzat egészének is — az új feladatkörömből adódóan nemcsak a munkaügyi tárcának, hanem a kormányzat többi tárcájának is — a párbeszédre való készségét szeretném hangsúlyozni.

Köszönöm a figyelmüket.